

Nagy Natália⁴: A földrajzinév-adás sajátosságai Kárpátalján

Absztrakt: A földrajzi nevek fontos helyet foglalnak el a nyelvben, mivel őrzik sajátosságát, szabályait. Ebben a rohamosan változó, s néha hagyományoktól idegenkedő világban a dialektológusok legfontosabb feladata a gyűjtés, mely a következő kutató-nemzedékkal szembeni lelkiismereti ügy. A kutatás célja Beregszász és környéke földrajzi neveinek összegyűjtése és rendszerezése. Főleg a leíró és történeti-összehasonlító módszert alkalmaztuk. Az utóbbit, az idegen szavak eredetének feltárása során hasznosítottuk. Összesen 528 toponímát lokalizáltunk s kategorizáltunk eredetük, szerkezetük szerint s a nevek kialakulásának motivációja szempontjából. Az általunk összegyűjtött toponímiai anyag elemzésekor a következő sajátosságokat fedezhettük fel. A történelmi korok hatása különösen a belterületi földrajzi nevek változásaiban tükröződik. Jellemző ez a tér- és az utcanevekre. Pl.: II. Rákóczi Ferenc tér – Vásártér – Vorosilov marsall tér – Az októberi forradalom 40. évfordulója tér, s napjainkban visszanyerte történelmi elnevezését, ismét II. Rákóczi Ferenc tér. A település határán előforduló nevek jó része olyan nyelvi alakulat, amelynek keletkezésekor a szemlélet a szóban forgó helyre nézve ma is érvényes. A megnevezés terepjellegből, vagy valamilyen földrajzi adottságból indult ki: Kistrét, Kismező, Kerek-hegy stb. A névanyag etimológiai vizsgálata során megállapítottuk, hogy a földrajzi nevek alkotóelemei többnyire más eredetűek. A belső keletkezésű szavak alkotják a névállomány 68%-át, míg az idegen eredetű szavak 32%-t. A következő szempont, mely szerint kategorizáltuk a neveket, struktúrai–morfológiai szempont. Az összegyűjtött névanyag túlnyomó többségét alkotják a két- és háromtagú összetett szavak és szókapcsolatok. A nevek kialakulásának motivációja alapján is megvizsgáltuk az általunk összegyűjtött földrajzi neveket. A toponímák 75 %-t alkotják a dülőnevek. Tehát, ha értő, látó szemmel nézünk körül környezetünkben, sokat tanulhatunk, s sok érdekességet fedezhetünk fel. Fontos feladat ezen érdekességek, törvényszerűségek tanulmányozása, hiszen történelmi múltunkra való utalásokat is tartalmazó földrajzi neveink egyébként a feledés homályába vesznének.

A földrajzinév-adás sajátosságai Kárpátalján

A földrajzi nevek fontos helyet foglalnak el a nyelvben, mivel őrzik egykori sajátosságát, szabályait. Ebben a rohamosan változó, s néha hagyományoktól idegenkedő világban a dialektológusok legfontosabb feladata a gyűjtés, mely a következő kutató-nemzedékekkel szembeni lelkiismereti ügy. Ezért is tartjuk igen fontosnak a mai nyelvtudomány számára a toponímák kutatását és rendszerezését.

A földrajzi nevek tudományos kutatása sok szakirodalom tárgyát képezi mind külföldön, mind nálunk, Kárpátalján. Magyarországon vannak gyakorlati célú forrásmunkák a 18. század végéről, amelyek az elődeikhez képest sokkal nagyobb szakértelemről tanúskodnak, s az ország lakott helyeinek felsorolását tartalmazzák. 1888-ban írta meg Pesty Frigyes munkáját: Magyarország helynevei történeti földrajzi és nyelvészeti tekintetben. Fontosnak tartotta a nevek gyűjtését, mert: "... ezen topográfiai elnevezésekben sok nyelvbéli kincs fekszik, ...ezek jellegzetes nemzeti vonásainkat sokképpen felvilágosítani, őstörténetünket érdekes anyaggal gazdagítani képesek" [Pesty, 1857:6] Munkája a kárpát-medence helyneveinek olyan teljességét tartalmazza szinkronikus metszetben, melyhez foghatóra nincs példa forrásaink között. Magyarországon Ortvay Tivadar tett kísérletet a térség régi, történeti vízrajzának felkutatására. Középkori oklevelekből, krónikákból, térképekből mintegy 3050 folyó- és 1050 állóvíz egykori meglétét mutatta ki. Ortvayt helynévkutatóként is szokták emlegetni, hiszen nem ritkán az egyes helynevek tárgyalásakor az eredet megfajlására is kísérletet tesz [Ortvay, 1888: 48–49].

⁴ Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Filológia Tanszék, Ukrajna. kodobocznatalia@freemail.hu

Ez idő tájt látott napvilágot Fényes Elek Magyarország geográfiai szótára [Fényes, 1851:285], Lehoczky Tivadar Beregvármegye monográfiája [Lehoczky: 1881:751], Csánki Dezső Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. [Csánki, 1890] 1925-ben megjelent Melich János. A honfoglalás kori Magyarország című munkája, mely "... nem csupán a helyneveiről szól, hanem segítségével a magyarság, s más kárpát-medencei népek történetéről, s kultúrájáról is" [Melich, 1925:10.]. 1947-ben megjelent Lőrincze Lajos munkája Földrajzi neveink élete címmel. A névfajtákat az ember és a táj kapcsolata alapján különíti el. Kategorizálása rugalmas, ezért a későbbi munkák is alapul veszik. [Lőrincze, 1947] Szinte Lőrincze munkájának ikerdolgozatoként ugyan ebben az évben megjelent Benkő Loránd Nyárádmente földrajzi nevei című tanulmánya. Hasonló feladatot tűzött ki Benkő is, de megközelítési módja más. Viszonylag nagy tájegység összes nevét kívánta bemutatni a maga rendszerűségében. [Benkő, 1947]. E két munka véleményem szerint kiemelkedő volt a földrajzi nevek kutatása és osztályozása szempontjából. Kálmán Béla még angol nyelvre is lefordított nagyon érdekes munkája 1973-ban látott napvilágot A nevek világa címmel. Nagy előrelépés a helynévkutatásban, nagy hangsúlyt fektet a földrajzi nevekkel kapcsolatos kérdésekre. [Kálmán, 1973]. Kárpátalján is folynak hasonló jellegű kutatások. Ezek közül, íme néhány. A XIX. század végén N. P. Barszov kiad egy krónikát, melyben szól a kárpátaljai földrajzi nevekről is. A kárpátaljai földrajzi nevek kutatása terén fontos munkát végzett, a toponímiai anyag nyelvészeti szempontú megvilágítása azonban elmaradt. [Barszov, 1885] A. L. Petrov ki különböző írott forrásokból nagy mennyiségű anyagot gyűjtött össze a területre vonatkozólag, bár anyaga nem minden esetben megbízható [Petrov, 1911]. 1924-ben Hiador N. Sztripszkij jelentetett meg brosúráját melyben a dűlőnevekkel foglalkozik, azok keletkezésével, gyűjtésével. Vizsgálja a neveket történelmi határösszeírások, nyelvészeti szempontból. Ezen kívül egy útmutatót is tartalmaz a Tisza menti Rusz dűlőneveinek gyűjtéséhez. N. Sztripszkij tulajdonképpen azt a munkát folytatja, amelyet Pesty Frigyes kezdett el. Nála is elmarad az anyag tudományos elemzése [Sztripszkij, 1924]. 1967-ben Lizanec Péter professzor jelentetett meg egy cikket: О венгерских заимствованиях в украинских говорах Закарпатья (На материале названий рельефа). – Вопросы финно-угорского языкознания címmel, melyben 57 olyan földrajzi nevet, illetőleg víznevet elemez, amelyek a kárpátaljai ukrán nyelvjárásokba a szomszédos magyar nyelvjárásokból kerültek be. [Лизанец, 1967]. Lizanec Péter A Tisza víz- és helyneveinek kutatása Kárpátalján című cikkében felhívja a figyelmet a földrajzi- és víznevek társadalomhoz és történelemhez való kötődésére. Hiszen: "Egy nép szelleme tovább él történelmi és kulturális emlékeiben, a városok, falvak, utcák és folyók megismételhetetlen hangzásában...A földrajzi- és víznevekben benne van az adott nép természete, történelme, kötődése, társadalmi létének sajátossága stb. Ez tehát egy olyan nemzeti kincs, melyet őrizni, és tanulmányozni kell." [Lizanec, 1997:12]. "A kárpátaljai helynevek gyűjtésének nagy jelentőséget tulajdonítunk, mivel a régió földrajzi, nyelvi etnokulturális és történelmi szempontból is érdeklődésre tarthat számot. A téma fontosságához nem fér kétség, még sincs mind a mai napig monografikus jellegű kutatás sem a tudomány, sem a kultúrtörténet szintjén." –olvassuk Az ungvári járás 14 településének helynevei című tanulmányban [Horváth–Lizanec–Szabó: 1992:3]. Kárpátaljai az elmúlt évszázadon belül különféle országok fennhatósága alá tartozott: Magyarországhoz az 1900-as évek elejéig, 1919–1938-ig Csehszlovákia fennhatósága alá, 1938–1944-ig ismét Magyarországhoz, 1945-től Oroszországhoz, napjainkban Ukrajna területén helyezkedik el. Továbbá a XX. században végbemenő társadalmi gazdasági és politikai változások, mind rányomták bélyegüket e nevekre. A közös gazdálkodások kialakulása, majd felbomlása során a dűlők határai megváltoztak, s az újonnan kialakult földterületek új megnevezéseket kaptak, régi, ősi nevük a feledés homályába merült. Épp ezért Beregszász és környéke földrajzi neveinek kutatása nyelvészek, történészek, etnográfusok, antropológusok számára egyaránt fontos adatokat tár föl, amelyek segítségükre lehetnek a Kárpátalján élő népek anyagi és szellemi kultúrájának alaposabb vizsgálatában.

E terület neveinek tanulmányozása során a következő feladatok megoldását tartottuk szükségesnek:

- Beregszász és környéke magyar nemzetiségűek által használt földrajzi neveinek összegyűjtése és rendszerezése;
- az összegyűjtött névanyag ukrán és orosz változatainak feltárása;

- felkutatni, milyen formai változásokon mentek keresztül a toponímák a szomszédos nyelvek hatására;
- a nevekkal jelölt terület lehető legpontosabb behatárolása;
- az összegyűjtött anyag tematikai-tárgyköri csoportosítása;
- a toponímákat alkotó szavak etimológiai elemzése;
- a szavak új jelentéseinek feltárása;
- a jövevényszavak csoportosítása;
- nyelvtani szempontból való vizsgálat;

A kutatás tárgyát képezi a magyar nemzetiségűek által használt földrajzi nevek gyűjtése és rendszerezése. E régiót a szláv és nem szláv nemzetiségek lakják, s így a már említett toponímák is magukon hordozzák e népek nyelveinek sajátosságait, jellemző vonásait, így bátran állíthatjuk, hogy e vidék az etnolingvisztikai tudományok kiaknázatlan területe. A leíró és történeti-összehasonlító módszerrel végzett kutatás során 528 toponímát és azok közel 1200 fonetikai, morfológiai variánsát vizsgáltuk. Beregszászi ásatások azt bizonyították, hogy ezen a helyen különféle ősnépek tanyáztak. Valószínű, hogy kelták és avarok voltak, de vannak nyomok, melyek a rómaiakra emlékeztetnek. Igen részletes adatokat közöl a város történetéről Lehoczky Tivadar Beregvármegye monográphiája című könyvében. Kies és termékeny helyen fekvő város, melyet észak-nyugatról lánghullámú, bort termő és timkőzetű trackythegek környeznek. Vannak, akik állítják, hogy e helyen jóval a magyarok bevándorlása előtt, római gyarmatok léteztek, kik a telepet Peregiumnak nevezték. Ez az állítás azonban igazolatlan, bizonyosabb az, hogy a magyarok bejövetelekkor a IX. században a város mostani színhelyén különösen a Vérke partján már nép lakott, s a honfoglalás után is keletkezett település. 1845-ben, a Vérkén átívelő kőhid alapjának mélyedését ásták, megtalálták az ősmagyar szokás szerint a patak partjára eltemetett vitéz hulláját, hatalmas kétélű karddal, melynek pengéjén aranyvésetű nyíl és buzogány volt. 1063-ban e vidék Lombert, Béla herceg fiának tulajdonába került, ki a néphagyomány szerint, a város alapítója volt, melyet róla előbb "Villa Lamperti"-nek, vagyis Lampertházának neveztek el. 1141-ben II Géza birtokát képezte. A folyamatos harcok következtében a terület elnéptelenedett, így az ércművelésben jártas szász népet telepítettek ide. A hely Záz(Szász)-nak kezdett nevezetni, s ez időtől fogva okmányilag Zaz, majd Lombertszász, Lomprechtszász és Lompertházának is iratott [Lehoczky, 1881]. Később is a magyar királyok birtoka és kedvenc tartózkodási helye volt Bereg megye. Bánk bán, Simon bán beregi földbirtokos és főispán volt. A tatárjárás idején a várost feldúlták, lakosait megölték. Nagy Lajos király és Erzsébet királyné gyakran megfordultak Beregszászban. 1342-ben Nagy Lajostól pallosjogot kapott a település. A XV. században Hunyadi János lett a tulajdonosa. A magyar szabadság erdélyi nagy hősei sokszor megfordultak Beregszászon. Most is megvan még a ház, melyben egykor Bethlen, majd II. Rákóczy Ferenc lakott. 1657-ben lerombolták a lengyelek, 1661-ben a törökök megsarcolták a várost. Mai képét a város hat korábban önálló település egyesítésével érte el a felszabadulást követő 50-es években. A települések a következők voltak: Lumperszász, vagy más néven Lampertháza, egyes iratokban Zaas; Urkul-telek, Nagy- és Kis Bulcsú, Új-Város, Ardó (lat. Ordo). Lampertháza a XIII. században egyesültek. Új-Város a XVII. században csatlakozott hozzájuk. A másik három települést 1957-ben csatolták Berehovóhoz—olvashatjuk Szlivka József cikkében [Szlivka: 1986]

Egyik legrégebbi kiadvány, mely Beregszász történetét dolgozza fel, 1856-ból való s Fényes Elek tollából származik. Mely szerint, Beregszász magyar város Beregh megyében, Munkácstól délre, 4 mérföldnyire a lassan folyó Vérke mellett: 617 római, 186 görög katolikus, 6 evangélikus, 2175 református, 200 zsidó lakja. A városban van római, görög és református anyaszentegyház, zsinagóga, vármegyeháza és szegényekháza is. Nagy kiterjesztésű szőlőhegye híres bort terem, de a szőlőből aszút is készítenek [Fényes, 1851].

A Beregszászi Archívum dokumentumai között találtam az 1876-os népszámláláskor fennmaradt adatokat a város elhelyezkedésére vonatkozólag. "Beregszász városa határa kezdődik azon a ponton és helyen, hol a Nagymuzsaly adóközséghez tartozó Bakta pusztabeli erdő szögletétől számított

Macsola helységnek a Vérke bal partján elnyúló határvonal által ellenesen haladó 500 lépés után Beregszász város adó község határvonala Kántor Sámuel a Vérke jobb partjára lenyúló Beregszászi kaszálója, s Nagy Benjámint azzal szomszédos Bucnei kaszálójának közös mezsdéjén a Vérke folyam jobb partjának szélein Bucni adó község határvonalával egyesül.” [125 fond 1876, 2]

Réti Béla szerkesztésében 1940-ben jelent meg Beregh vármegyéről, s Beregszászról egy összeállítás, mely néhány érdekes információt közöl. Beregszász az észak-keleti Kárpátok hegyláncától délre, a Nagy – Alföld sarkában fekszik Dél és nyugati irányban, végeleáthatatlan síkság határolja el, melyből csak a kaszonyi és tarpai hegyek emelkednek ki [Réti, 1940].

Kiss Lajos könyve, mivel későbbi kiadás a többihez viszonyítva napjainkhoz közelebb álló tényeket közöl Beregszász az Alföld peremén. Téves az a vélekedés, hogy a régi Lampertszásza és Beregszász előtagja etimológiailag összetartozik, utótagjuk pedig, nem a magyar szász népnévvvel, hanem a kfn. ‘sas’ ‘cilés’ fn-vel azonos. A cseh, szlovák Berehovo ‘Beregszász’ ukránul Беperobe a magyar Beregszász előtagjából alakult [Kiss, 1988].

1946-tól ukránul: Berehove, 1991-ben visszakapta történelmi nevét: Beregszász. Kárpátalja egyetlen magyar többségű városa, a Beregszászi járás székhelye. Beregszász lakosságának kb. 70%-a magyar. A városhoz csatolt települések: Beregardó, Bulcsu. A kultúrát szolgáló egyesületek közül kiemelkedik az Illyés Gyula Magyar Irodalmi Klub, a Vérke-parti öreg diákok társasága, valamint Horváth Anna képzőművész és a nemrég elhunyt Garanyi József körül kialakult magyar grafikus, festő, ipar-, illetve népművész tanítványok csoport. A városban székel a Kárpátaljai Magyar Pedagógus Szövetség, a Kárpátaljai Néprajzi Társaság is.

Az adatközlők egy regét meséltek el, amely másként ad magyarázatot a város keletkezésére. Egy szász nevű pásztor a mostani római katolikus templom helyén viaskodott két bikával. Ahol a két legyőzött állat feltúrta a földet, nagy kincset talált. Ezen a helyen templomot építtetett, s e körül később a róla Beregszásznak nevezett város épült fel. E regének történelmi valóságot nem tulajdonítanak. Ám a templom északi ajtója felett van a falba beépítve egy ember és egy kutyafő, melyeket a hagyomány a regében szereplőnek tekint.

A felkutatott toponímák szócikk formájában kerültek lejegyzésre, a következő struktúra szerint: először a toponímát adjuk a magyar irodalmi nyelv szabályainak megfelelően, dőlttel a különféle fonetikai variánsokat, szögletes zárójelben a honnan? hol? hová? kérdésre felelő toldalékokat. Félkör zárójelben adjuk az ukrán transliterációt, majd a toponíma ukrán nyelvre lefordított változatát. Zárójelben ({}) a terület elhelyezkedését jelölő betűt, s számot adjuk. A toponímával megnevezett objektum, vagy terület helyét K^1 – térkép, melyen a belterületi nevek találhatóak, illetve K^2 – térkép, melyen a külterületi nevek vannak feltüntetve. Ezek után a név azon változatait adjuk, melyek a különféle archívumi térképeken, esetleg dokumentumokban fellelhetők. Zárójelben a K után a térkép száma következik. A gondolatjelet követően a toponíma kialakulásának történetére, a terület elhelyezkedésére vonatkozó információk olvashatók. További arra vonatkozó adatokat közlünk, hogy hasonló formában a név milyen gyűjtésekben fordul elő. Azon nevek előtt, melyek csupán a kataszteri térképeken találhatóak, a lakosság azonban már nem emlékszik elhelyezkedésükre, a név kialakulásának motivációjára, csillagot teszünk.

A szócikk második részében a toponímákat alkotó lexémák eredetére s első írásos említésére vonatkozó adatok vannak feltüntetve.

Aranyos [-ról, -(o)n, -ra] – (Ороньош) – ‘золотий’ – { K^2 135} – 1866: *Araios* [K^9], 1881: ~ [L, 143] – a Nagy-Bocskor melletti hegy, melyet régen szőlőtermesztésre használtak, majd szántóföldként. Nevét onnan kapta, hogy az a hír járta, arany van a mélyében. Adatközlőm visszaemlékezve elmondta, hogy eső után, ha a víz lehozta a sárat a hegyről, miután a lábukat megmosták a sárban, s az rászáradt, fénylett, mint az arany. Napjainkban lakóházak vannak a város ezen a részén.

Aranyos (1075/1124/1217), ősi örökség az ugor, esetleg a finnugor korból [TESz I, 170].

Bábotka *Bábotka* [~'ról, ~'n, ~'ra] – (Баботко) – 'лялечка' – {K² 134} – a Muzsalyi út jobb oldalán található. Fás terület volt, s a fákon rengeteg hernyó. Tavasszal, mikor a hernyók bábozódtak a fehér báboktól az egész terület hófehér formát öltött. Innen kapta nevét. Miután a fákat kivágták, a dűlőben Beregszász legelője volt. Jelenleg lakóházak vannak itt, de a helyet mai napig a többség így emlegeti.

A *bábotka* szó szótöve *báb* (1540), a gyermeknyelvből keletkezett [TESz I, 209].

Csipás forrás [-ból, -ban, -ba] – (Чіпаш форааш) – 'гноїсте джерело' – {K² 116} – forrás a Nagy-hegyen. A csipás emberek ide jártak mosdani, mert a víznek gyógyító hatása volt. A ruhákat, amiben oda mentek ott kellett hagyni, rádobálni a környező fák ágaira. Innen származott a városban elterjedt mondás, melyet a nagyon díszesen felöltözött emberre mondtak, hogy olyan, mint a Csipás forrása. Kéttagú szószerkezet ahol, *csipás*, szótöve *csipa* (1532), ótörök eredetű szó [TESz I, 536], *forrás* (1113), származékszó: a *forr* igéből keletkezett, mely ősi hangutánzó-hangfestő szó, az uráli korból, + *-ás* névszóképző [TESz I, 956].

Vérke folyó *Véirke fojóu* [-ból, -ban, -ba] – (Вийрке фойов) – 'річка Вийрке' – {K¹ 20} – a városon átívelő folyó, mely ma már a régi kiterjedésétől sokkal kisebb, az idő múlásával teljesen elszennyeződött, már nem hasonlít a XX. század elején lefényképezett széles, tisztavízű folyamra. Adatközlők szerint nevét onnan kapta, mikor a törökök elfoglalták a várost, olyan mészárlást rendeztek, hogy az emberek vére a folyót vörösre festette.

Kéttagú szószerkezet: *Vérke* I. *Vérke*, *folyó* (1405), ismeretlen eredetű szó [TESz I, 943 – 944].

Bethlen kastély *Betlen kastéij* [-ból, -ban, -ba] – (Бетлен коштий) – 'палац Бетлена' – {K¹ 160} – a Bethlen Gábor úton áll ez az épület, a Római katolikus templom mellett. 1625-ben Bethlen Gábor, majd Rákóczi György a várost megszállva Erdélyhez csatolták, az uradalom központjává vált. Valószínűleg

1629-ben építették a dominikánusok kolostorának helyére. 1689-ben a Tököli felkelés idején leégett, II. Rákóczi Ferenc hozta rendbe. 1728-ban a várost és a Bethlen-kastélyt az osztrák császár Shönborn Buhheim grófnak adományozta, ettől az időtől kezdték grófi udvarnak nevezni. 1857-ben a kastélyt klasszicista stílusúvá alakították át, ekkor került déli homlokzatának közepe elé a hatoszlopos bejárat. A főépület alatti pince megőrizte gótikus formáját. Valószínű ez még a kolostor maradványa. A cseh-szlovák uralom ideje alatt lovas csendőrök tanyáztak itt. A szovjet időben pedig, határőrök lakhelyül szolgált.

Bethlen vezetéknev, *kastély* (1551), német eredetű szó [TESz II, 399].

Oroszlán fogadó *Oroszlán fogadóu* [-ból, -ban, -ba] – (Орослан фоґоґов) – 'готель "Лев"' – {K¹ 96} – épület, mely a Munkácsi út és a Hősök tere sarkán található. A XVII. században épült a magas boltíves fogadó. Az Oroszlán eleinte szálloda volt, nevét a főkapun elhelyezett oroszlánt megmintázó domborműről kapta. A közelben rendezték a heti vásárokat, így a fogadó kihasználtsága nagy volt. Az építmény hosszú időre a város jelképévé vált. Megszállt itt Kazinczy Ferenc, író, költő 1800. augusztus 20–23. között. Erről az időszakról ír a Fogságom naplója című művében: "Beregszászon másnap vasárnap volt (1800. augusztus 21.), ezért mindenfelől érkeztek az emberek. Amint megláttak minket a fogadóban, boldoggá tette őket, ha átadhattak egy kosár körtét, szilvát, diót, egy pár dinnyét, vagy csemegekukoricát." Járt itt Petőfi Sándor is, erről leveleiből értesülhetünk. Az épületet az Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház birtokolja.

Kéttagú szószerkezet: *oroszlán* (1247), ótörök eredetű szó [TESz II, 1093], *fogadó* (1416), származékszó: a *fog* igéből jött létre a cselekvés elkezdését kifejező *-d* mozzanatos képzővel [TESz I, 936].

Az emberek együttélésük során átvesznek egymástól szokásokat, ételeket, különféle tárgyakat, azok használati módját. E folyamat eredménye az is, hogy nyelvünk megváltozik, hiszen nem csupán a már említett dolgokat kölcsönzi a közösség, hanem a másik nyelvben létező szavakat is. Így történt ez a

magyar néppel, illetve a magyar nyelvvel is. A népvándorlás, a szomszédi viszonyok, a politikai hatások mind-mind rányomták bélyegüket a magyar nyelvre. A finnugor, ugor korból való szavak mellett természetesen megtalálhatók nyelvünkben a belső keletkezésű, illetve az idegen eredetű szavak. Az általunk összegyűjtött anyag igen színes képet mutat e tekintetben. Ezért is tartottuk célszerűnek, s érdekesnek az etimológiai szempont szerint való kategorizálást. Eredetük szerint a toponímákat három csoportra osztottuk: magyar fejlemények, idegen eredetű szavak, vegyes csoport. Az első kategóriába soroltuk a finnugor, az ugor eredetű szavakat, valamint a magyar fejleményeket és a nyelvújítási fejleményeket. A második csoportban az olyan nevek kaptak helyet, melyek a különféle népekkel való együttélés, vagy kapcsolattartás következtében kerültek a nyelvbe. A harmadik csoportba soroltuk az olyan szavakat, melyek többnyire összetettek, vagy szókapcsolatok, s alkotóelemeik különféle eredetű. Bár e nevek besorolhatók a magyar fejlemények közé is hiszem a magyar nyelv törvényei szerint alkotnak egy szót, de érdekesnek tartottuk az eddig általunk még sehol sem olvasott kategória megalkotását.

1. Belső keletkezésű szavak

1.1. *Ősi örökség a finnugor korból:* Aranyos, Csillagos, Fagyalos, Kerület, Méhes.

1.2. *Ősi örökség az ugor korból:* Fogás.

1.3. *Magyar fejlemények:* Bikás udvar, Borzlyuk, Csere, Fahíd, Vashíd, Faraktár, Kórház, Hajasnyíres, Kecskégát, Kis-hegy, Kis-mező, Kis-szilas, Szúnyog-hegy, Tejeszőlő, Varró iskola, Vasgyár, Vízárók, Zeneiskola

1.4. *Nyelvújítási szavak:* Rendőrség, Vasútállomás.

2. Idegen eredetű toponímák

2.1. *Latin eredetű szavak:* Kápolna, Kollégium, Paradicsom, Posta, Református templom, Rózsás, Zsinagóga.

2.2. *Íráni eredetű szavak:* Teje.

2.3. *Szláv eredetű szavak:* Akol, Galamb, Gerenda, Malom, Mocsár, Pázsit.

2.4. *Német eredetű szavak:* Baklilás, Vágóhíd.

2.5. *Ismeretlen eredetű szavak:* Bocskor, Csiga, Hő.

3. Vegyes csoport

3.1. *Toponímák, melyek egyik tagja ősi örökség az uráli korból, a másik alán eredetű:* Fahíd (*fa* ősi örökség az uráli korból, *híd* alán eredetű), Vashíd (*vas* ősi örökség az uráli korból, *híd* alán eredetű).

3.2. *Toponímák, melyek egyik tagja ősi örökség az uráli korból, a másik csuvasos eredetű:* Szőlő út (*szőlő* csuvasos eredetű, *út* ősi örökség az uráli korból).

3.3. *Toponímák, melyek egyik tagja ősi örökség az uráli korból, a másik a perzsa nyelvből való:* Vásár út (*vásár* perzsa eredetű, *út* ősi örökség az uráli korból).

3.4. *Toponímák, melyek egyik tagja ótörök, a másik ősi örökség az uráli korból:* Vízárók (*víz* ősi örökség az uráli korból, *árok* ótörök eredetű).

3.5. *Az egyik szó – szláv eredetű, másik – ősi örökség az uráli korból:* Gerenda-hát (*gerenda* szláv eredetű, *hát* ősi örökség az uráli korból), Papnyila (*pap* szláv eredetű, *nyíl* ősi örökség az uráli korból).

3.6. *Az egyik szó – finnugor eredetű, másik – latin:* Varró iskola (*varr* ősi örökség az finnugor korból, *iskola* latin eredetű.).

3.7. *Finnugor és csuvasos eredetű szavak:* Nagy-Bocskor (*nagy* ősi örökség az finnugor korból, *bocskor* csuvasos eredetű), Szélllyuk (*szél* csuvasos eredetű, *lyuk* ősi örökség az finnugor korból).

3.8. *Az egyik szó – finnugor eredetű, másik – ótörök:* Árok-köz (*árok* ótörök eredetű, *köz* ősi örökség az finnugor korból), Borzlyuk (*borz* ótörök eredetű, *lyuk* ősi örökség az finnugor korból), Szúnyog-hegy (*szúnyog* ótörök eredetű, *hegy* ősi örökség az finnugor korból).

3.9. *Az egyik szó – finnugor, másik – szláv eredetű:* Kórház (*kór* szláv eredetű, *ház* ősi örökség az finnugor korból), Méhes palota (*méh* ősi örökség az finnugor korból, *palota* szláv eredetű).

- 3.10. *Ősi örökség az ugor korból és latin eredetű szavak:* Templom tér (*templom* latin eredetű, *tér* ősi örökség az ugor korból).
- 3.11. *Az egyik szó – szláv eredetű másik – ősi örökség az ugor korból:* Dereka-szeg (*dereka* szláv eredetű, *szeg* ősi örökség az ugor korból), Széna tér (*széna* szláv eredetű, *tér* ősi örökség az ugor korból).
- 3.12. *Az egyik szó – ótörök eredetű, másik – ősi örökség az ugor korból:* Kis-mező (*kis* ótörök eredetű, *mező* ősi örökség az ugor korból).
- 3.13. *Az egyik szó – ősi örökség az ugor korból, másik – német eredetű szó:* Hajnal stadion (*hajnal* ősi örökség az ugor korból, *stadion* német eredetű).
- 3.14. *Az egyik szó – ősi örökség az ugor korból, másik – olasz eredetű szó:* Píactér (*piac* olasz eredetű, *tér* ősi örökség az ugor korból).
- 3.15. *Az egyik szó – ősi örökség az ugor korból, másik – perzsa eredetű szó:* Vásártér (*vásár* perzsa eredetű, *tér* ősi örökség az ugor korból).
- 3.16. *Az egyik szó – szláv eredetű, másik – magyar fejlemény:* Gyár utca (*gyár* magyar fejlemény, *utca* szláv eredetű), Vasút utca (*vasút* magyar fejlemény, *utca* szláv eredetű).
- 3.17. *Az egyik szó – latin eredetű, másik – nyelvújítási származék:* Állami óvoda (*állam* nyelvújítási származék, *óvoda* latin eredetű), Zeneiskola (*zene* nyelvújítási származék, *iskola* latin eredetű).

Beregszász és környékének földrajzi neveit funkciójuk és a név motivációja alapján is megvizsgáltuk. A kategorizálás során figyelembe vettük Kálmán Béla [90] és Lőrincze Lajos munkáiban található felosztásokat [130]. Ezekon kívül saját gyűjtésünknek megfelelő csoportokba rendszereztük a neveket. Az összegyűjtött toponimák kialakulásának motivációja és a névvel jelölt terület, épület funkciója szerint különböző csoportokat alakítottunk ki.

Funkciójuk alapján a következő neveket különítjük el:

- 1.1. *Intézmény- és középület nevek:* Archívum, Beregszászi Irgalmas, Ház, Beregszászi Szovhozüzem, Rendelő, Rendőrség, Szeszfőző, Vágóhíd, Villanytelep, Volt Megyeháza, Volt Törvényszék.
- 1.2. *Iskolák:* Beregszászi Művészeti Iskola, Bethlen Gábor Magyar Gimnázium, Csóka, Négyes számú iskola, Rongyos, Ruhaiipari Szakközépiskola, Tizenegyes Számú Bennlakásos Iskola, Zalka Máté Középiskola, Zeneiskola.
- 1.3. *Óvodák:* Állami óvoda, Egyes számú óvoda, Oncsa-telepi óvoda.
- 1.4. *Kastélyok, paloták:* Bethlen kastély, Fedák kastély, Kubovics palota, Méhes palota, Pál Győző kastélya, Perényi kastély.
- 1.5. *Híres házak:* Bogárhátú ház, Kubovics ház, Lang-féle ház, Méhes, Méhes ház, Pionírház, Restek háza.
- 1.6. *Szórakozóhelyek:* Arany Kalász, Barátság szálloda, Beregmegyei Kaszinó, Dénes szálloda, Hungária szálloda, Oroszlán fogadó, Royal szálloda.
- 1.7. *Malmok:* Erzsébet malom, Gőzmalom, Nagy gőzmalom, Német-féle gőz- malom, Nemvelt malom.
- 1.8. *Gyárak:* Hartmann Fülöp és fia rum- és likörgyár, Kettesszámú téglagyár, Kont Manó téglagyár, Új téglagyár, Vasgyár, Weisz testvérek szesz- gyára, Winkler-féle gyár, Winkler téglagyár.
- 1.9. *Raktárak:* Faraktár, Kaolin raktár, Sörraktár, Szeszraktár.
- 1.10. *Hidak:* Fahíd, Vashíd.
- 1.11. *Bánya:* Szobor- és Garádicsbánya.
- 1.12. *Templomok, s a vallással kapcsolatos épületek nevei:* Görög katolikus templom, Kápolna, Pravoszláv templom, Református püspökség, Református templom, Római katolikus templom, Zsidó imaház, Zsinagóga.
- 1.13. *Temetők:* Böllér sírkert, Döllér sírkert, Köztemető, Református temető, Római katolikus temető, Zsidó temető.
- 1.14. *Kertek, udvarok nevei:* Bábotka udvar, Díszkert, Fürdő kert, Gőzmalom udvar, Promenádkert, Szarka László grófi udvar, Vadászház udvara, Vásárút kert.

- 1.15. *Fürdők*: Gyógyfürdő, Régi fürdő, Városi közfürdő, Zsidó fürdő.
- 1.16. *Pincék*: Állami borpince, Arдай pince.
- 1.17. *Kémények*: Malomkémény, Winkler József téglagyárának kéménye.
- 1.18. *Sporttal kapcsolatos létesítmények*: Hajnal stadion, Sportkomplexum.
- 1.19. *Vasúttal kapcsolatos épületek*: Borzsavölgyi Gazdaságos Vasút, Magyar Állami Vasúti pályaudvar, Vasútállomás (l. az 5. táblázatot).

A név kialakulásának motivációja alapján a következő csoportokat alakítottuk ki:

- 2.1. *Nagyság és méret alapján*: Kis-erdő, Kis-hegy, Kis-hosszú-hegy, Kis-mező, Kis-sarok, Kis-szilás, Kis-telek, Kisutcai-rét, Nagy-Aranyos, Nagy-Bocskor, Nagy-csonkás, Nagy-erdő, Nagy-telek, Nagy út.
- 2.2. *Külső formájuk alapján*: Bakfüles, Bocskor, Fogas-hegy, Hosszak, Hosszú-hegy, Kerek-hegy, Lapos, Magasuraság, Pipanyak, Tágasos, Veres-hegy.
- 2.3. *Helyzet, fekvés szerint*: Alsó-csillagos, Aranyos alja, Árok-köz, Bakfüles kör-nyéke, Kis-erdő alja, Kis-hegyalja, Messzelátó, Mezőalja, Sűrű-Micz köz, Szarka-hegyalja, Szúnyog-hegyalja.
- 2.4. *A közeli településekről kapta nevét*: Arдай-hegy, Asztélyi-szeg, Jánosi makkos, Jánosi völgy, Macsolai lapos, Surányi.
- 2.5. *A talaj minőségéről kapta nevét*: Aranyos-hegyek, Aranyos, Darvas, Fövényes, Galambos, Galambszerű dűlő, Ordító, Ördögös, Száraz-Micz.
- 2.6. *Tanyanevek*: Dávidfalva, Kerületanya, Különtanya, Mácsháza.
- 2.7. *Birtoklás*: Burkus, Dénes, Náras, Nemesné-féle dűlő, Noszi-szigete, Papnyila, Paptag, Simon-palló, Szarka-hegy.
- 2.8. *Mocsarak, források*: Csipás forrás, Kenderáztató, Mocsár, Mosó.
- 2.9. *Növényzetéről*: Barkus, Berkus, Csepege, Csepegő, Csillagos, Fagyalos, Fialalfüzes, Hajasnyíres, Liget, Mező-hegy, Mogyoróbokor, Mogyorós, Nádas, Paradicsom, Pázsit, Rózsás, Sűrűgallya, Végrekettye, Virág-hegy, Zombékos.
- 2.10. *Állatvilágáról kapta nevét*: Bábotka, Bábotka-rét, Borzlyuk, Borzlyuk kanyon, Csiga, Csiga-palló, Csiga-szug, Csiga-zug, Csigás, Csiggát, Csizaj, Farkasvész, Hangya, Rigó, Rivaj, Rókalyuk, Szúnyog-hegy.
- 2.11. *Az emberi tevékenységgel kapcsolatba hozható nevek*:
 - a) *gazdálkodással kapcsolatos nevek*: Bikásjáró, Dögtér, Járó, Széna tér, Kecskégát
 - b) *földműveléssel kapcsolatos nevek*: Borkút, Dinnyeföld, Dinnyeföld sora, Fogás, Gerenda, Irtás, Teje, Tejeszőlő.
 - c) *vallással kapcsolatos nevek*: Kereszttel megjelölt tölgyfa, Szentföld, Tölgyfába vésett kereszt.
 - d) *bányászattal kapcsolatos nevek*: Bánya-hegyi szőlő, Bányatelep, Dereka-szeg bányatelep, Kukja bánya, Malomkő bánya, Nagy-hegyi bánya.
 - e) *építmények*: Nagy-hegyi lelátó.
 - f) *útnevek*: Dűlő út, Szőlő út.

Összefoglalás

Az általunk összegyűjtött toponímiai anyag elemzésekor a következő sajátosságokat, jellemzőket fedezhettük fel. A történelmi korok hatása különösen a belterületi földrajzi nevek változásaiban tükröződik. Jellemző ez a tér- és az utcanevekre. Pl.: *Második Rákóczi Ferenc tér – Vásártér – Vorosilov marsall tér – Az októberi forradalom 40. évfordulója tér*, s napjainkban visszanyerte történelmi elnevezését, ismét *Második Rákóczi Ferenc tér*.

A település határán előforduló nevek jó része olyan nyelvi alakulat, amelynek keletkezésekor a szemlélet a szóban forgó helyre nézve ma is érvényes. A megnevezés terepjellegből vagy valamilyen földrajzi adottságból indult ki: *Kis-rét, Kis-mező, Kerek-hegy* stb.

Az ősi korok maradványait lehet egyes nevekben felfedezni. Az emberek által lakott részek emlékét őrzik a *-falva*: Dávidfalva *-háza*: Mácsháza utótagú helynevek. Az összegyűjtött anyag magán viseli a különböző nemzetek nyelvének jellemző vonásait, melyekkel az idők folyamán e környék lakossága kapcsolatba került. A nevek egy része napjainkra a feledés homályába merült, a lakosok többsége már nem

emlékszik a névvel jelölt terület elhelyezkedésére, a név kialakulásának motivációjára, sőt sok esetben magára a toponímára sem, csupán az archívumi térképeken, okmányokban található meg: *Fogás, Kis-Viski, Langaj-tó* stb.

Több általunk összegyűjtött szó már az emberek emlékezetéből kiveszett, csupán az archívumi térképeken, vagy az idősebb generáció emlékezetében él: *Fogás; Kalmar; Kis-Viski; Langaj-tó*. E nevek többsége már a magyar nyelv szabályainak megfelelően keletkezett, összetett szó, vagy szókapcsolat.

A földrajzi névanyag széleskörű, sokrétű mivolta lehetőséget adott e jellemző tényezők különféle aspektusból való megvilágítására. A bel- és külterületi földrajzi neveket ennek megfelelően különféle szempontok szerint vizsgáltuk: eredetük szerint, szerkezetük szerint, s a nevek kialakulásának motivációja szempontjából. A tudományos munkában a névanyag etimológiai vizsgálata során megállapítottuk, hogy az összetett földrajzi nevek alkotóelemei többnyire más eredetűek. A belső keletkezésű szavak 68%-t, az idegen eredetű szavakat 32%-t alkotják a gyűjtött neveknek.

A nevek kialakulásának motivációja alapján is megvizsgáltuk az általunk összegyűjtött földrajzi neveket. Itt három nagy részre osztottuk Beregszász és környéke magyar nemzetiségűek által használt földrajzi nevei: Intézmény- és középület nevek, Dűlőnevek. Az első csoportba rangsoroltuk a létesítmény- és intézmény neveket. E kategória 20%-t alkotják az intézmény- és középület nevek, az anyag elenyésző részét alkotják a bányák, mindössze 1%. A dűlőnevek összegyűjtése és rendszerezése időszerű feladat. A lakosság csupán elenyésző része ismeri magát a nevet, a név kialakulásának motivációjára, esetleg a hozzá fűződő történetre az idősebb korosztály köréből is nagyon kevesen emlékeztek. Jellemző a névanyagban szereplő dűlőnevekre, hogy nagytöbbségüket az elhelyezkedés, és a méret ihlette. Ezt bizonyítják a számbeli adatok is: a helyzet, fekvés szerint 20%, nagyság és méret alapján 17% a dűlőnevek mindössze 2%-t képezik a tanyanevek, és a mocsarak, források nevei.

Környezetünk lassan, de folytonosan változik. A folyók otthagyják megunt, régi medrüket, a puszta területek falu vagy városrészek lesznek, a régi mocsarokból, tavakból búzát csikar ki az ember, erdők és rengetegek reccsenve rokkannak össze, hogy fel ne támadjanak többé soha. A kiszáradt tó a letorolt erdő, a beépített játszóhely neve sokszor feledésbe merül, elvész, elpusztul. De némelyik megmarad szinte változatlanul, vagy úgy hogy csak régi köntöse, külső alakja formálódik át, és éli aztán sokszor "értelmetlenül", csalókan, képzelt–izgatón szívós életét, esetleg századokig. Minden helynevünk, mint minden emberi alkotás, mulandónak születik, de élön, vagy történeti forrásban, bebalzsamozva őrzi névadó keresztszülőinek, néha keletkezési körülményeinek, vagy más mozzanatok emlékét.

Tehát, ha értő, látó szemmel nézünk körül környezetünkben, sokat tanulhatunk, s sok érdekességet fedezhetünk fel. Fontos feladat ezen érdekességek, tör- vényszerűségek tanulmányozása, hiszen történelmi múltunkra való utalásokat is tartalmazó földrajzi neveink egyébként a feledés homályába vesznének.

Felhasznált szakirodalom

1. A magyar helyesírás szabályai. 11. kiadás, – Bp.: Akadémiai kiadó, 1994. – 428 o.
2. A magyar korona országainak helységnévtára. / Egybeállította és kiadta: Juhos János. – Bp., 1882.
3. A magyar korona országainak helységnévtára. / Szerk.: dr. Jékelfalussy József. – Bp., 1898.
4. A magyar korona országainak helységnévtára. / Szerk.: Korberfy Mihály. – Bp., 1877.

5. A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára I–IV. / Főszerk.: Benkő Loránd. – Bp.: Akadémiai Kiadó, I.– kötet. – 1967. – 1142 o.; II.– kötet. – 1970. – 1111 o.; III. – kötet. – 1976. – 1230 o.
6. Benkő Loránd. A Nyáradmente földrajzi nevei. – Bp.: Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1947.
7. Bereg vármegye (1782–1785). / Szerk.: Nagy Ferenc. – Nyíregyháza, 1912.
8. Bereg megye ismertetője. / Szerk.: Réti Béla. – Miskolc: Ludvig István könyvnyomda, 1940. – 350. o.
9. Beregvármegye (1782-1785). / Szerk.: Pók Judit. – Nyíregyháza, 1999. – 268 o.
10. Csanádi György. Régi beregszásziak. – Beregszász, 2001. – 151 o.
11. Csánki Dezső. Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában. – Bp.: Magyar Tudományos Akadémia kiadója, 1890.
12. Fényes Elek. Magyarország geográfiai szótára. –I. kötet. – Pest, 1851. – 351 o.; II. kötet. – Pest, 1851. – 285 o.
13. Györffy György. Az Árpád-kori Magyarország történeti földrajza. – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1996. – 907 o.
14. Horváth Katalin–Lizanec Péter–Szabó Erzsébet. Az ungvári járás 14 településének helynevei. – Bp., 1992.
15. Kálmán Béla. A nevek világa. – Bp.: Gondolat Kiadó, 1975. – 223 o.
16. Kiss Lajos. Földrajzi nevek etimológiai szótára – Bp.: Akadémiai Kiadó, 1988. – 728 o.
17. Ködöböcz Natália. Beregszász és környékének földrajzi nevei (A kérdés története) (Географічні назви м. Берегова та його околиць (До історії питання)) // Acta Hungarica 1999–2000, X –XI. évfolyam. – Ungvár, 2003. – 64–71. o.
18. Ködöböcz Natália. Beregszász néhány ismertebb belterületi földrajzi neve (Деякі важливіші географічні назви в межах м. Берегова та його околиць) // Acta Hungarica 1999–2000, X –XI. évfolyam. – Ungvár, 2003. – 71–75. o.
19. Lehoczky Tivadar. Beregvármegye monográphiája. I.– kötet. – Ungvár, 1881. – 472 o.; II.– kötet. – Ungvár, 1881. – 497 o.; III. – kötet. – Ungvár, 1881. – 859 o.
20. Lizanec Péter. A Tisza víz- és helyneveinek kutatása Kárpátalján // Az V. magyar névtudományi konferencia előadásai II. kötet. / Szerk.: B. Gergely Piroska és Hajdú Mihály. – Bp. – Miskolc, 1997. – 140–145. o.
21. Lőrincze Lajos. Földrajzi neveinek élete. – Bp.: Névtani Intézet kiadója, 1947.
22. Melich János. A honfoglalás kori Magyarország. – Bp.: Magyar Tudományos Akadémia kiadója, 1925.
23. Ortvay Tivadar. Magyarország régi vízrajza a XIII. század végéig. I–II. kötet. – Bp., 1888.
24. Pesty Frigyes. Magyarország helynevei XXXI–XXXII. – Bp., 1857.
25. Szlivka József. Mozaikkockák Berehovo történetéből // Kalendárium –Uzshorod: Kárpáti Kiadó, 1986. – 36–38. o.

26. Барсов Н.П. Очерки русской исторической географии. География Начальной (Несторовой) летописи. Издание второе. – Варшава: Вульна, 1885. – 127 с.
27. Кидибиц Н.Й. Декілька із географічних назв у мовленні угорців за межами м. Берегова та його околиць // Acta Hungarica 2002–2003, XIII– XIV-ий рік. –Ужгород, 2004. – С. 13–20.
28. Кидибиц Н.Й. З історії дослідження угорських географічних назв на Закарпатті // Acta Hungarica 2001, XII-ий рік. –Ужгород, 2004. – С. 20–24.
29. Кидибиц Н.Й. Класифікація географічних назв за мотивацією // Acta Hungarica 2001, XII-ий рік. –Ужгород, 2004. – С. 24–28.
30. Кидибиц Н.Й. Класифікація географічних назв у мовленні угорців м. Берегова та його околиць // Acta Hungarica 2002–2003, XIII– XIV-ий рік. –Ужгород, 2004. – С. 21–26.
31. Лизанец П.Н. О венгерских заимствованиях в украинских говорах Закарпатья (На материале названий рельефа) // Вопросы финно-угорского языкознания, вып. IV. – Ижевск, 1967. – С. 123–130.
32. Петров А.Л. Пределы угрорусской речи в 1773 г. по официальным данным. Материал для истории Угорской Руси, Том. VI. – С. – Пб., 1911. – 337 с.

33. Стрипский Я. Г. Гдґ документы страшей истории Подкарпатской Руси? О межевыхъ названияхъ. – Ужгород, 1924. – 66 с.

Térképek

- Обласний держаний архів м. Берегова: 125. фонд, 1. опіс, 82. справа
 Книга учота земельних участков жителей г. Берегсас /Берегово/ за 1866 г., 125. фонд, 1. опіс, 84. справа
 Реєстр земельних участков кадастрального округа г. Берегово за 1852 г., 125. фонд, 1. опіс, 85. справа
 Реєстр земельних участков кадастрального округа г. Берегово за 1853 г., 125. фонд, 1. опіс, 86. справа
 Реєстр земельних участков кадастрального округа г. Берегово за 1856 г., 125. фонд, 1. опіс, 87. справа
 Реєстр земельних участков кадастрального округа г. Берегово за 1866 г., 125. фонд, 1. опіс, 88. справа
 Карты земельных участков кадастрального округа г. Берегово за 1860 г.
 Карты земельных участков кадастрального округа с. Булчу /Буча/ за 1865 г.
 Карты земельных участков кадастрального округа г. Берегсас за 1866 г., 125. фонд, 1. опіс, 89. справа
 Карты земельных участков кадастрального округа г. Берегово за 1912 г.
 Карты земельных участков кадастрального округа с. Булчу /Буча/ за 1912 г., 125. фонд, 1. опіс, 96. справа
 Описание границ кадастрального округа г. Берегсас за 1864 г., 125. фонд, 1. опіс, 97. справа
 Описание границ кадастрального округа г. Берегсас /Берегово/ за 1911 г., 125. фонд, 1. опіс, 98. справа
 Описание границ кадастрального округа г. Берегсас /Берегово/ за 1912 г., 125. фонд, 1. опіс, 99. справа
 Описание границ кадастрового округа г. Берегсас /Берегово/ за 1976 г., 125. фонд, 1. опіс, 100. справа
 Книга записей изменений земельных участков жителей г. Берегово 1912 г., 125. фонд, 3. опіс, 15. справа
 Ведомость учета изменений розмерах процесу с. Берегово, 125. фонд, 3. опіс, 16. справа
 Реєстр земельних участков кадастрального округа с. Берегсас за 1866 г., 125. фонд, 3. опіс, 18. справа
 Реєстр земельних участков кадастрового округа с. Берегсас за 1912 г., 125. фонд, 3. опіс, 19. справа
 Реєстр земельних участков кадастрального округа с. Берегсас за 1913 г., 125. фонд, 4. опіс, 217. справа
 Реєстр земельних участков кадастрального округа с. Берегсас за 1915 г., 125. фонд, 4. опіс, 218. справа
 Карты земельных участков жителей с. Булчу /Буча/ за 1912 г.
 Карты земельных участков жителей г. Берегово за 1912 г.
 Карты земельных участков кадастрального округа г. Берегово за 1912 г., 125. фонд, 4. опіс, 219. справа
 Карты земельных участков жителей г. Берегово за 1863 г.
 Карты земельных участков кадастрального округа г. Берегово за 1866 г.